

BÉATRIX DE CUSANCE (ANTWERPEN)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS [DEN HAAG]
2 DECEMBER 1652
5259A

Samenvatting: Béatrix de Cusance licht haar verwarring over de plotselinge komst van Karel IV van Lotharingen toe, en bericht Huygens ter geruststelling dat zij inmiddels geheel hersteld is van de verbijstering en weet dat Karel IV haar gunstig gezind was. Zij zal Huygens de twee portretten van zijn voorouders toezenden.

De brief kruiste Huygens' brief van dezelfde datum (5259). Huygens beantwoordde de onderhavige brief op 9 december 1652 (5262).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Huisarch., Inv. G1, nr. 9, dl. 1, map Béatrix de Lorraine, nr. 3: brief (dubbelvel, 21x30cm, a | d; apograaf).

Vroegere uitgave: Worp 5, nr. 5258, p. 158: samenvatting.

— Huysman 2006, II, pp. 13-14: volledig.

— Huysman & Rasch 2009, nr. 7, pp. 88-90.

Namen: Familie Duarte; Henriëtte van Lotharingen Phalsbourg Lixin; Karel IV van Lotharingen; Amalia van Solms.

Transcriptie

À Monsieur de Zeuleucom, Conseiller de Madame la Princesse d'Orange.

Monsieur de Zeuleucom,

J'ay trop de connoissance de vostre généreuse bonté pour douter que l'estat où vous me trouvâtes dernièrement n'aye esmeu vostre compassion, et suis trop obligée à ces âmes généreuses que vous me mandez qui daignent se laisser toucher de ce sentiment en ma faveur, pour ne pas vous conjurer de leur tesmoigner à quel point je ressens cest effait de leur bonnes volontés.

Il est vrai que le commencement de cest orage fust fort surprenant, d'autant plus pour moy que Son Altesse, ayant voulu cacher à tout le monde le véritable sujet de son voyage, ne jugea pas mesme à propos de m'advertir que c'estoit principalement pour l'affaire de Madame la Princesse de Lixem sa sœur, si bien que dans cette obscurité je ne sçavois que juger de l'esclat de cette tempeste, ce qui me mettoit dans la perplexité où vous me vistes. Mais quoy que véritablement la malice de mes ennemys eusse meslé quelque chose du mien au dessein principal de ce voyage, la vérité fust le beau soleil qui dissipa tous ces nuages, et me fist voir partir Son Altesse avec autant de satisfaction de moy qu'il m'a laissé de sujet de me consoler de cette bourrasque.

Voilà en général ce que je vous puis dire de cette affaire, le détail estant de si peu d'importance et si peu digne de mon souvenir après la satisfaction que Son Altesse en a receu qu'outre qu'il ne vaut pas la peine de remplir ces pages, je n'ay pas assez de mémoire pour en rassembler le discours. Il suffira que je m'en promets autant d'avantage dans la continuation des graces de Sadite Altesse que mes ennemys auroient peu m'en augurer d'indignation, et que si le tout tourne à la confession de ceux-là, mes amys en partageront la satisfaction avec moy, au nombre desquels je vous compte avec autant de confiance que vous en pouvez prendre aux assurances que je vous donne d'estre inviolablement,

Monsieur de Zeuleucom,

¹vostre plus affectionnés amy est aquisse
Béatrix de L.

1. Kwalificatie en ondertekening autograaf.

À Anvers, le 2 Décembre 1652.

²Je n'ay jamay eue plus de joye que de sçavoir que vous désirye les deus peinture de vos ayeuls lesquel je vous envoie avec grande satisfaction. Je vous recoumande les efect de l'eschange de Madame la Prinsese d'Orange, que je vous conjure d'asseurer de mon service.

Vertaling

Aan de [heer Constantijn Huygens], heer van Zuilichem, raad van de prinses van Oranje.

Mijnheer van Zuilichem,

Ik ken uw edelmoedigheid te goed om eraan te twijfelen dat de toestand waarin u mij onlangs aantrof uw medelijden heeft opgewekt en ik voel mij te zeer verplicht aan de edelmoedige ³geesten die u naar mij hebt gestuurd en die zich verwaardigen zich door dit gevoel te mijnen gunste te laten ontroeren, om u niet te bezweren jegens hen te getuigen in welke mate ik de uitwerking van hun goede gezindheid ervaar.

Het is waar dat de komst van dit onheil zeer verrassend was, voor mij des te meer omdat Zijne ⁴Hoogheid het werkelijke doel van zijn reis voor iedereen verborgen wilde houden en het niet nodig oordeelde mij ervan te verwittigen dat het voornamelijk de zaak van zijn zuster mevrouw de ⁵prinses van [Phalsbourg] Lixin betrof. In deze onwetendheid wist ik niet wat te denken van deze storm, die mij in de verbijstering bracht waarin u mij aantrof. Maar hoewel werkelijk de kwaadaardigheid van mijn vijanden iets van mijzelf in de voornaamste bedoeling van deze reis had gemengd, de waarheid was de mooie zon die al deze wolken oploste en die mij Zijne Hoogheid met zoveel voldoening van mij liet zien weggaan dat hij mij reden heeft gegeven mij over deze stormwind getroost te voelen.

Dat is wat ik in het algemeen over deze zaak kan zeggen; de details zijn van zo gering belang en zo weinig waard in herinnering te blijven na de voldoening die Zijne Hoogheid aan de zaak heeft ontleend, dat ik, behalve dat het niet de moeite waard is bladzijden ermee te vullen, mij het gesprek niet goed genoeg kan herinneren om het verloop ervan weer te geven. Moge het volstaan dat ik voor mijzelf zoveel voordeel verwacht uit de blijvende gunst van Zijne Hoogheid, dat mijn vijanden er weinig voortekenen van verontwaardiging jegens mij in kunnen ontdekken, en als alles zou leiden tot een spijtbetuiging van deze lieden, zal mijn vreugde gedeeld worden door mijn vrienden, waartoe ik u reken met zoveel vertrouwen, dat u daaraan de verzekering kunt ontlenu, die ik u geef, namelijk dat ik onveranderlijk ben,

mijnheer van Zuilichem,

uw toegenegen vriendin en geheel uw
Béatrix van Lotharingen.

Antwerpen, 2 december 1652.

2. Postscriptum autograaf.

3. De familie Duarte?

4. Karel IV, hertog van Lotharingen.

5. Henriëtte van Lotharingen.

Ik heb nimmer grotere vreugde gekend dan te weten dat u graag de beide ⁶portretten van uw voorouders wilde hebben, die ik u met grote voldoening toezend. Ik laat de goede afloop aan van de ruil met mevrouw de ⁷prinses van Oranje aan u over, en verzoek u haar van mijn dienstvaardigheid te verzekeren.

⁶ Portretten van Huygens' overgrootvader en -moeder Joris Vezeler en Margaretha Boghe, door Joos van Cleve geschilderd. Zie Lucy L.E. Schlüter, '«gedaen door N. de Vos, tot Antwerpen»: Lotgevallen van de portretten van Joris Vezelaer en Margaretha Boghe van Constantijn Huygens, geschilderd door Joos van Cleve,' *Oud-Holland* 119 (2006), pp. 147-158. Over de lotgevallen van deze schilderijen zie ook de brief van Jean Buycx aan Huygens, 8 januari 1653 (Worp 5, nr. 5265, pp. 162-163).

⁷. Amalia van Solms.